

SPRÅKGRODDAR

Information om barns språkutveckling

Johanna Sallinen, Marina Paqvalén, Heidi Harju-Luukkainen

Innehåll

Barns språkutveckling	1
Tvåspråkighet.....	9
Oro över barns språkliga utveckling	10
Litteraturlista kring språk och barns språkutveckling	11
Exempel på bra barnlitteratur.....	11
Schema som kartlägger hur språken i barnets vardag är representerade	14
Webbplatser	15

SPRÅKGRODDAR

Information om barns språkutveckling och om den vuxnas möjligheter att stödja och stimulera tillägnet av språk i en- och tvåspråkiga miljöer.

Barns språkutveckling

Språkutvecklingen är en livslång process som börjar före födseln. Förmågan att lära sig språk har barnet då det föds, men det beror på omgivningen hur språket växer och utvecklas.

Språket är barnets viktigaste redskap genom livet. Det är via språket som barnet gör sig förstått och förstår sin omvärld. Språkkompetensen lägger grunden till barnets självuppfattning, identitet och kulturtillhörighet och fungerar som verktyg i all inlärning och interaktion. Att få uttrycka sig och bli hörd är inte bara barnets rätt, utan bidrar till barnets framtida hälsa.

Grunden till barnets språk läggs i hemmet. Därför har du och din familj en nyckelroll vad gäller ditt barns språkutveckling. Hjälp ditt barn att utveckla sitt/sina språk så att det känner sig delaktigt, får upptäcka världen omkring sig och så småningom ta del av läsandets mångfald och glädje.

Före födseln

- Barnet börjar reagera på ljud redan under graviditeten då hörseln utvecklas
- Redan före födseln lär barnet sig känna igen de ljud och röster som förekommer i mammas omgivning
- Barnet känner också före födseln rytmen som språket bygger på
- Forskning visar att barnet blir lugnt av att höra sin mamma tala och sjunga

Prata och sjung för ditt ofödda barn. Pappa kan redan nu vara en del av barnets verklighet. Om ni föräldrar talar olika språk och önskar att ert barn skall tillägna sig dem båda, tala ditt eget språk med barnet redan nu.

0–3 mån.

- Spädbarnet har redan ett aktivt och nyanserat sätt att kommunicera med sin omvärld.
- Det känner igen mammas röst och kan skilja mellan en manlig och en kvinnlig röst.
- Barnet formar munnen till vokaler, läppjud och gurgelljud.
- Barnet ler för första gången.
- Det lilla barnet kommunicerar aktivt genom turtagning, t.ex. ljuder turvis med kommunikationspartnern, utbyter leenden eller viftar och sprattlar när någon talar till det.
- Spädbarnet jollar, idkar ljudlek samt skriker för att göra sig förstådd.

3–6 mån.

- Barnet kommunicerar allt aktivare genom ögonkontakt, leenden och imitation.
- Mamman känner igen barnets olika former av gråt.
- Barnet reagerar på olika ljud genom att vända huvudet mot eller från ljudet.
- Barnet producerar vokalljud, lyssnar till sig själv och iakttar intonationen i språket omkring sig.
- Barnet provar tonlägen, ljudstyrkor och många slags ljud – också sådana som inte finns i dess språkliga omgivning.

Imitera barnets mimik, härma ljudbildningen och prata med baby. Rimma och ramsa, sjung för ditt barn. Var lyhörd och prata om det barnet uppmärksammar, d.v.s. dela barnets intresse och ge ord för barnets känslor, t.ex. "oj, nu blev du glad, rädd, förvånad...". Tala tydligt, le och skratta så får du så småningom ett leende till svar. Ge baby utrymme och tid för turtagning; ibland kan svaret dröja, men det kommer t.ex. i form av en blick, ivrigt sparkande eller ett leende.

6–12 mån.

- Barnet reagerar på sitt eget namn.
- Det jollrar med konsonanter – stavelsejoller: ga-ga, da-da, ma-ma-ma.
- Jollret blir språkspecifikt genom att de vuxna förstärker språkljuden i just sitt modersmål.
- Barnet förstår skillnader mellan tillsägelse och fråga.
- Leken med rösten blir säkrare.
- Barnet härmar de vuxnas ljud, t.ex. hosta.
- Barnet mimar, imiterar, leker med tungan och olika ljud.
- Det finns stora individuella skillnader mellan barn och hur mycket de jollrar.

Prata med ditt barn och berätta vad du gör medan du pysslar om henne eller honom. Prata och sjung om barnets kroppsdelar och det barnet fäster uppmärksamheten vid. Barnet älskar tittulekar samt "killekill"- och fingerramsor. Det finns tåliga böcker med tydliga bilder och klara kontraster att titta i och smaka på. Peka, benämna och prata om bilderna i böckerna tillsammans. Välj böcker som tilltalar också dig!

Ramsor för småbarn:

Tätisse (*ta i barnets stortå*)

Fotbisse (*ta i barnets fot*)

Benborre (*ta i barnets smalben*)

Knäkorre (*ta i barnets knä*)

Lårveckan (*killa i barnets ljumske*)

Och vällingsäcken! (*killa på barnets mage*)

Spring efter vatten, spring efter vatten

(*håll i barnets vrister och rör fötterna sakta fram och tillbaka*)

hink opp, hink opp

(*håll barnets fötter bredvid varandra och lyft upp barnet en aning från underlaget*)

spring hem igen, spring hem igen

(*rör fötterna snabbare fram och tillbaka*)

Det kommer en mus ("*kryp*" med *fingerspetsarna omkring på barnets kropp*)

Som vill bygga hus

Inte där, inte där,

MEN HÄR! (*stanna upp med fingrarna och tryck till lite*)

Öga, öga, näsa, mun

- Tungan ut! (*peka först på dig själv, upprepa och peka på barnet*)

Tummetott, Slickepott, Långeman, Gullebrand och lilla Vickevire!

(*ta i och kläm lite på varje finger då du nämner det*)

Stortå, Tilletå, Timpen, Tampen och Lilltyta!

(*ta i och kläm lite på varje tå då du nämner den*)

1 år

- Vid ett år säger barnet sina första ord, men barnet har lärt sig mycket av språket före det.
- I detta skede har barnet lärt sig särskilja alla de ljud som de språk barnet kommer att tala består av.
- Barnet är en aktiv samtalspartner där kroppsspråket dominerar.
- Barnet förstår många fler ord än det kan säga. Förståelsen går alltid före talet.
- Barnet förstår enkla instruktioner och frågor.
- Ettåringen använder mest ettordsmeningar, så kallade "holofraser". Först kommer substantiven, sedan verben.
- Det är vanligt att barnet till synes stannar upp i sin talutveckling, men det samlar då på sig ord, har s.k. "ordsamlarstadium" som leder till "ordexplosion".
- Barnet kombinerar ord till tvåordsmeningar, t.ex. "Nej sova", "Pappa sova", vilket ger stor variation i talet.

Barnet är väldigt intresserat av allt som händer omkring det. Hon eller han pekar ofta på något i omgivningen och vill få veta vad det kan tänkas vara och vad det heter. Benämning och ge enkla förklaringar. Upprepa ord som barnet säger och fyll ut barnets ettordsmeningar i olika sammanhang. Titta tillsammans i pekböcker och läs bilderböcker med enkla, tydliga berättelser med upprepningar om för barnet bekanta situationer. Låt barnet ha böcker omkring sig och läs i dem då ditt barn orkar och vill.

2 år

- Det talade språket blir småningom allt viktigare, men kroppsspråket är fortsättningsvis aktivt med i kommunikationen.
- Det är av större betydelse ATT barnet talar än HUR det talar.
- Familjen och de närmaste i barnets vardag förstår barnets tal.
- I barnets tal kan många språkljud ännu saknas, men de kommer småningom.
- Barnet är väl förtroget med samtalets struktur: Lyssna – tala – lyssna.
- Barnet talar både för att kommunicera och för sig själv.
- Barnet talar för att berätta vad det ser och upplever samt för att göra sig förstådd.
- Barnet förstår längre meningar och kan svara på frågor.
- Ordföljden i talet har nu blivit korrekt.

Ditt barn kommer så småningom på att man kan påverka och till och med styra världen med hjälp av språk. Han eller hon tycker om att svara på frågor och uträtta små ärenden du ber om hjälp med. Fortsätt att fylla ut och upprepa det ditt barn säger så som det skulle ha sagt om det kunnat – utan att rätta ("nej, så heter det inte"). Ditt barn förstår nu så mycket mera att det går att läsa och berätta korta bildberättelser. Det är vanligt att barn i den här åldern vill höra samma bok om och om igen, ordagrant. Det ger trygghet.

3 år

- Barnet använder längre meningar och är inte längre lika beroende av den vuxnas stöd i ett samtal.
- Barnet säger "jag" om sig själv.
- Barnet är fortfarande beroende av här och nu; tidsbegreppen är otydliga, men barnet talar om vad som hänt och kommer att hända.
- Barnet använder ental och flertal samt vanliga prepositioner som "på" och "i".
- Barnet övergeneraliserar böjningsmönster, t.ex. storare, gedde.
- Nu har barnet redan ett tydligare uttal och kan göra sig förstådd även med sådana personer som inte känner barnet väl.
- Barnet förstår mycket mer än det själv kan uttrycka.
- Barnet ställer många frågor.
- Barnet kontrollerar sitt språk.
- Efter denna ålder blir språkutvecklingen långsammare.

Ditt barn älskar lekar med ord och nonsens samt rim och ramsor. En treåring är en van samtalspartner, som gärna pratar om du ger dig tid att lyssna. Visa intresse för det ditt barn berättar. Lyssna och svara på frågor och funderingar och utveckla det barnet säger genom att lägga till information. Spela olika spel tillsammans. Ge ord åt det du eller ni håller på med när ni umgås och benämna föremål, personer och händelser i vardagen. Ditt barn orkar redan sitta länge och lyssna på sagor. Hon eller han lever sig in i berättelserna och ställer många frågor om dem.

4 år

- Basfärdigheterna i språket är utvecklade och barnet förstår det mesta som sägs.
- Barnet kommenterar allt och samtalsfärdigheten ökar.
- Barnet frigör sig språkligt från här och nu; det kan tala om sådant som har hänt och kommer att hända.
- Så småningom vaknar den språkliga medvetenheten, d.v.s. förmågan att skilja mellan innebörden och formen hos ett ord. Lek med språket; rim, ramsor och vitsar är därför aktuella.
- Bindeorden får en fast plats.
- Barnet intresserar sig för bokstäver och text.
- Hos barnet blandas fantasi och verklighet.
- Barnet kan göra en sak och tala om en annan.
- De svåraste språkljuden, närmast "s" och "r" saknas fortfarande ibland.

5 år

- Barnet uttalar i regel språkljuden korrekt.
- Barnet har tillägnat sig den grundläggande grammatiken i språket och klarar av komplex meningsbyggnad med 6–10 ord.
- Barnet blir socialt medvetet och behöver rikligt med samtalstid.
- Den språkliga medvetenheten utvecklas ytterligare. Barnet märker att orden har en betydelse, men också en form som man kan leka med, t.ex. rim.
- Barnet korrigerar andras språkbruk.
- Barnet håller på att utveckla ett inre språk som fungerar som tankeredskap.
- Att rita bokstäver och skriva sitt namn är roligt.
- Barnet kan tala om en sak medan det gör någonting annat.

6–7 år (skolbarnet)

- Barnet utvecklar en mångsidigare språkstruktur, t.ex. satsbyggnader med bisats.
- Barnet tar till sig nya begrepp. Ordförrådet utvidgas.
- Barnet deltar i samtal, berättar, lyssnar aktivt och förstår instruktioner.
- Barnet kan använda språket för att planera och språket spelar en allt större roll vid problemlösning, även om sjuåringens språk ännu är konkret.
- Barnet lär sig anpassa sitt språk efter situationen, d.v.s. det får användning för språkets sociala funktioner.
- Barnet är medvetet om språket som en del av personligheten.
- Barnet noterar och kommenterar hur andra låter.
- Barnet kan nu klart skilja på språkets form och betydelse.
- Ordförrådet omfattar cirka 7 000–10 000 ord.

Ditt barn behöver gemensam tid med dig för upplevelser och samtal för att utveckla sitt/sina språk. Spela, lek, gör små utfärder och pyssla med ditt barn. Upplev saker tillsammans och samla gemensamma erfarenheter både inne och ute. Samtidigt som du utvidgar världen för ditt barn ger du möjligheter till ökad språkförmåga och fantasi genom att benämna och förklara vad ni gör och vad ni stöter på.

Stanna upp när ditt barn vill säga dig något och ge ditt barn rikligt med samtalstid. Lyssna aktivt på det ditt barn berättar och locka ditt barn till samtal genom att ställa öppna frågor såsom: "Hur menar du? Vad hände sedan? Vad sa han då? Vilka var de?" Kom ihåg att vi vuxna alltför ofta tar den största delen av samtalstiden.

Om ditt barn intresserar sig för bokstäver finns det många lockande ABC-böcker med lustfyllda rim och fantasieggande bilder. Lek med språket på olika sätt – reflektera tillsammans med ditt barn över hur orden låter, om de är långa eller korta, vilka ljud orden innehåller och rimma, ifall det roar ditt barn.

Förutom bilderböcker orkar ditt barn så småningom också lyssna till högläsning. Välj böcker som tilltalar också dig så blir lässtunderna lustfyllda. Gör högläsningen till en daglig vana.

Besök biblioteket regelbundet tillsammans med ditt barn. Om ditt barn lär sig att biblioteket är ett bekant, roligt och inspirerande ställe att återkomma till blir böckerna en naturlig del av vardagen.

Ramsor

Nonsensramsor

Tjocka polisen i Fiskalamajka
 Alla Balla Tauson i Binga Bånga Bej
 Jess, veri vell, veri hottentotten
 Knaka maka damm okej!

Äjdi käjdi kolovoloväjdi
 Kolovolo vingo dingo däjdi
 Osch kosch kolovolo vosch
 Kolovolo vingo dingo dosch

Ena bena bona baj
 Doktor oppe tisse laj
 Tisse laj
 Mago saj
 Ena bena bona baj

När havet sig lägger i loj, loj, loj,
 Och solen i simmerisi,
 Då bliva små trollen så voj, voj, voj,
 Och fåglarna vimmerivi
 O, fjärrelimé, kirimistig!!
 – Begriper du det är du listig.
 (Hugo Hamilton)

Tumpar du i kalli malli vandra?
 Sa det första trollet till det andra
 Nej, men linkelunk har burit törsta
 Sa det andra trollet till det första.
 – Det var inte underligt minsann,
 att de inte alls förstod varann.
 (Hugo Hamilton)

Räkne- eller klappramsor

Esike desike luntan tuntan
 Simeli maka kuckeli kaka
 Ärtan pärtan piff paff puff

Kalle lång
 fick en gång
 höra på en vacker sång:
 ding dång ding dång.
 Ut med dig för denna gång.

Äppel, päppel, pirum, parum puff
 Kråkan satt på tallekvist.
 Hon sa ett, hon sa tu,
 ute ska du vara nu!

Nicken nacken tacken tå
 den som lotten faller på
 han ska visserligen stå
 tills i morgon klockan två
 – ett, två.

Tvåspråkighet

- Tvåspråkighet är en rikedom.
- Tvåspråkigheten ärvs inte automatiskt av föräldrarna, utan är en medveten process.
- Barnets språk utvecklas bäst om man som vuxen konsekvent använder sitt modersmål i kommunikationen med barnet. Då har man en känslomässig förankring i språket, kan uttrycka sig ledigt och är den bästa språkliga modellen för sitt barn.
- Det är viktigt att som vuxen fundera kring sin egen språkanvändning och sina egna attityder gentemot och förhoppningar för de språk barnet möter i vardagen: Vill jag att mitt barn ska bli så balanserat tvåspråkigt som möjligt? Vilka insatser behövs då?
- Det är berikande att kunna ett annat språk också om man inte använder det helt flytande. Däremot behöver man kunna ett språk bra för att gå i skola på det språket.
- Det är viktigt att ge tillräcklig och mångsidig språklig stimulans på båda språken, t.ex. genom hobbyer, vänner, böcker, teater.
- Minoritetsspråket behöver extra mycket stöd. Får barnet tillräckligt mycket och mångsidig språkstimulans på minoritetsspråket?
- Utvecklingen av två språk kan räcka flera år. Det är viktigt att inte ge upp och byta språk om barnet inte genast börjar uttrycka sig på båda språken.
- Det hör till en typisk tvåspråkighetsutveckling att barnet under de allra första åren inte ännu särskiljer språken.
- En balanserad tvåspråkighet berikar tankeverksamheten, bidrar till flexibla och kreativa kognitiva funktioner samt öppnar dörrarna för bl.a. mångsidiga sociala kontakter.

Oro över barns språkliga utveckling

Barn kan vara sena eller ha en avvikande kommunikationsutveckling vad gäller att vara i kontakt, fokusera på språklig information, förstå talat språk, göra sig förstådd eller uttala olika språkljud. Om du har frågor eller funderingar kring ditt barns språkliga utveckling ska du ta upp saken på rådgivningen och/eller vända dig till en talterapeut. Ett tillräckligt kriterium för att ta kontakt är att du är orolig av t.ex. följande orsaker:

- Du upplever att din bebis inte är i kontakt, inte deltar i turtagning vad gäller ljudande/joller, inte reagerar adekvat på ljud eller har svårt med blickkontakt.
- Du upplever att din 1-åring inte förstår enkla instruktioner, inte pekar eller delar uppmärksamheten med dig kring samma objekt, inte har sagt eller försöker säga sina första ord.
- Din 2-åring använder inte 2-ords satser och ni förstår inte varandras talkommunikation.
- Din 3-åring talar inte i meningar, har svårt att göra sig förstådd med hjälp av talet med människor utanför familjen och/eller blir frustrerad och använder många icke-verbala metoder istället för tal, t.ex. visar, tar själv, gråter, slår.
- Du upplever att ditt barn, som är 4 år eller äldre, har svårt med grammatiken, svårt att hålla isär språken i omgivningen, svårt att lära sig nya ord eller t.ex. komma ihåg namnen på sina kamrater eller hur man benämner grundfärgerna. Det är också skäl att ta kontakt om ditt barn inte orkar lyssna på sagor som är riktade till barn i just den här åldern.
- Om din 5-åring har svårt att beskriva och berätta samt uttrycka sig grammatiskt korrekt eller saknar något språkljud (utöver /r/ och /s/ som en del lär sig spontant ännu i denna ålder).
- Om din 6-åring inte verkar alls intresserad av bokstäver eller inte utvecklar sin språkliga medvetenhet, d.v.s. visar förståelse för skillnaden mellan ett ords uppbyggnad och betydelse t.ex. genom att rimma, klappa stavelser.
- Det är också bra att ta kontakt om barnet är mycket hest, stammar, verkar vara talrädd eller glömmer bort redan bemästrade färdigheter.

Litteraturlista kring språk och barns språkutveckling

- Arnberg, L. (2004). Så blir barn tvåspråkiga. Wahlström & Widstrand.
- Bjar, Louise(red.)(2006). Det hänger på språket, Studentlitteratur.
- Ekström & Isaksson (2003). Bildglädje & läslust En bok för alla.
- Ellneby, Y. (2007). Barns rätt att utvecklas. Natur och kultur.
- Fast, C. (2004). Berätta! Natur och kultur.
- Fox, M. (2001). Läsa högt. Ystad, Kabusa Böcker.
- Granberg, A. (2006). Småbarns sagostund. Liber.
- Hagtvét, B. (2004). Språkstimulering, del 1. Natur och kultur.
- Hagtvét, B. (2006). Språkstimulering, del 2. Natur och kultur.
- Hagtvét, B. (2003). Titta vad jag kan.
- Hansson & Oscarsson (2005). Lyckliga barn. ICA bokförlag.
- Hasselbaum, Inger (2006). Att läsa högt - viktigt, roligt, härligt!, BTJ Förlag.
- Hassinen, S. (2005). Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Finn Lectura.
- Hällström & Reuter, (1999). Finlandssvensk ordbok. Schildts förlag .
- Kaye, P. (2005). Barnens bästa matte- och läslekar. Brain books.
- Liberg, Caroline (2006). Hur barn lär sig läsa och skriva, Studentlitteratur.
- Ljungström & Hansson(red.)(2006). Boken om läsning. Barnens bokklubb.
- Nasiell & Bjärbo(red.). Boken om läslust, Barnens bokklubb.
- Rosvall, Clas (2008). Barnen på språkmakargatan, Warne förlag.
- Taube,K(2007). Läsinlärning och självförtroende Norstedts akademiska förlag.
- Taube, K. (2007). Barns tidiga läsning Norstedts akademiska förlag.

Exempel på bra barnlitteratur

Böcker med rim och sagor på vers

- Andersson, Lena: Kotten får besök samt Kottens hemlighet
- Bebisens roliga rim och ramsor (innehåller dvd)
- Beskow, Elsa: Hattstugan, Olles skidfärd samt Putte i blåbärsskogen
- Bubbel och skratt: rim och ramsor för de riktigt små
- Dinkeli Dunkeli Doja: Barnens älsklingar (antologi)
- Flink, Marianne: Här kommer en liten mus: rim och fingerramsor i urval
- Frölander-Ulf, Lena: Prinsessan Bulleribång
- Hamilton, Hugo: För barn och barnbarn eller Hej, Hopperi Hoppa
- Helsing, Lennart: Här dansar herr Gurka, Krakel Spektakelboken, Sjörovarbok samt ABC-boken
- Jansson, Tove: Hur gick det sen? samt Vem ska trösta Knyttet?

Lindgren, Barbro: böckerna om den Vilda Bebin
 Min lilla skattkammare: vaggvisor och ramsor (innehåller cd-skiva)
 Parland, Stella: Katastrofer och strofer om slummer och stoj
 Pelle Plutt – ramsor och rim från gator och gränder
 Stark, Ulf: böckerna om Kanel och Kanin

Andra bilderböcker

Under ett år:

Slitstarka pekböcker i kartong eller tyg att titta i och smaka på – med tydliga bilder att benämna och berätta kring.

Från ett år uppåt:

Anderson, Lena: Mollan-böcker
 Andersson, Kenneth: Lilla badboken, Lilla gottboken, Lilla krypboken
 Broomé & Alin: Hej lillebror samt Arne på förskolan
 Bie, Linne: Ella- och Leo-böcker
 Cousins, Lucy: böckerna om Molly
 Davidsson-Neppelberg, Helena: Boel-böcker
 Genechten, Guido van: Titta på mig
 Got, Yves: Bobo-böcker
 Gutman, Anne: Puss!, Kram!, Muu!
 Jonouch, Katerina: Ingrid-böcker
 Kruusval, Catarina: Fia och djuren, God natt alla djur samt böckerna om Ellen
 Landström, Olof: böckerna om Bu och Bä samt böckerna om Nisse
 Lindgren, Barbro: böckerna om Max
 Löfgren, Ulf: böckerna om Ludde
 Löfgren, Åke: Historien om någon
 Malmberg, Ewa: Nej sa Petter och Ja sa Petter
 Norlin, Arne: Halvan-böcker
 Olsson Anderberg: Lotta: Morris-böcker
 van Rooy, Lena: Göra musik och Köra vagn
 Tidholm, Anna-Clara: Knacka på, Hitta på och Läsa bok
 Wirsén, Stina: Sakboken och Vem-böckerna

Böcker med mera text:

Appelgren, Tove: böckerna om Vesta-Linnea
 Bergström, Gunilla: böckerna om Alfons Åberg
 Bosson Rydell, Marie: böckerna om Kråke
 Janosch: Lilla Björn och Lilla Tiger-böckerna
 Johansson, George: böckerna om Mulle Meck

Jönsson, Maria: Spyflugan Astrid och Spyflugan Astrid flyger högt
 Kivelä, Malin: Den förträfflige herr Glad
 Lindenbaum, Pija: böckerna om Gittan samt Lill Zlatan och morbror raring
 Lindgren, Astrid: Visst kan Lotta nästan allting, Visst kan Lotta cykla, Mirabell samt
 Peter och Petra
 Lindgren, Barbro: Benny-böckerna samt Lilla syster Kanin-böckerna
 Nilsson, Ulf: Alla döda små djur
 Nordqvist, Sven: böckerna om Pettson och Findus samt Linus i stora världen
 Rönns, Christel: Den lilla farbrorn med det långa skägget
 Sandelin, Annika: Milja och grannarna
 Stafelt, Pernilla: Lilla maskboken och Stora maskboken
 Velthuijs, Max: Grodan-böckerna
 Wieslander, Jujja: böckerna om Mamma Mu
 Wirsén, Carin: Ahmed Anka och Ödlan Örjan samt böckerna om Rut och Knut

Sagor och berättelser (kapitelböcker)

Dahl, Roald: Kalle och chokladfabriken
 Egnér, Thorbjörn: Klas Klättermus samt Folk och rövare i Kamomilla stad
 Jansson, Tove: Trollvinter, Farlig midsommar samt Trollkarlens hatt
 Lind, Åsa: böckerna om Sandvargen
 Linde, Gunnel: Den vita stenen
 Lindgren, Astrid: böckerna om Emil, Madicken, Lotta på Bråkmakargatan och
 Bullerbybarnen samt Rasmus på luffen
 Lindgren, Barbro: Loranga, Loranga samt Loranga, Masarin och Dartanjang
 Milne, A.A: Nalle Puh samt Nalle Puhs hörna
 Min skattkammare nr 2 – det var en gång (sagosamling)
 Min skattkammare nr 4 – i myternas värld (sagosamling)
 Mina favoritsagor (sagosamling)
 Sagosamlingarna: Sagor om vinter, Sagor om vår, Sagor om sommar,
 Sagor om höst, Sagor om jul
 Syster och bror liten och stor (antologi)
 Wieslander, Jujja & Tomas: Lillebror och Billan
 Wirsén, Carin: Sockerbullen och Kruskakullen

Litteraturlistan är utarbetad i samarbete med Annika Sandelin och Susanne Ahlroth på Richardsgatans bibliotek i Helsingfors.

Schema som kartlägger hur språken i barnets vardag är representerade

Kryssa i de alternativ som bäst motsvarar ditt barns språkliga verklighet. Då du ser hur kryssen fördelar sig har du en möjlighet att reflektera över balansen mellan språken. Upplever du t.ex. att

- ditt barn får tillräcklig stimulans på de olika språken?
- ditt barn får tillräcklig stimulans på det tilltänkta skolspråket?
- det finns ett behov och möjlighet till ökad språkstimulans?

	svenska	finska	Annat, vad?
Mamma talar	☐	☐	_____
Pappa talar	☐	☐	_____
Syskonen talar	☐	☐	_____
Mammas sambo talar	☐	☐	_____
Pappas sambo talar	☐	☐	_____
Mormor talar	☐	☐	_____
Morfar talar	☐	☐	_____
Farmor talar	☐	☐	_____
Farfar talar	☐	☐	_____
Barnets nära släktingar (t.ex. faster, kusin) talar	☐	☐	_____
Kamraterna talar	☐	☐	_____
Vuxna nära bekanta (t.ex. gudföräldrar) talar	☐	☐	_____
På vilket språk läser ni för barnet?	☐	☐	_____
På vilket språk tittar och lyssnar barnet på TV och radio?	☐	☐	_____
På vilket språk har barnet hobbyer?	☐	☐	_____
På vilket språk är barnet i dagvård?	☐	☐	_____
Vilket språk talar barnet mest?	☐	☐	_____

Idén till schemat för barnens språkliga vardag är tagen ur broschyren Språkstrategi för dagvården, skriven av Lillemor Gammelgård och utgiven av Svenska kulturfonden 2006.

Webbplatser

På Internet finns intressant språkrelaterat material. Här följer ett urval webbplatser för både vuxna och barn.

www.papunet.net/svenska/

www.burkar.nu

www.ingelaslekstuga.se

www.sagokistan.se

<http://web.telia.com/~u60602007/sagosajt/index.htm>

www.bokstodet.se

www.yle.fi/buuklubben

www.svt.se/bolibompa

www.kallelek.se

www.hemma.serholt.se

www.tevella.fi

www.schildts.fi

www.soderstrom.fi

www.tibo.net

www.adlibris.fi

www.fontananmedia.fi

www.barnensbokklubb.se

www.biblioteket.fi

www.biblioteket.fi/SV-FI/Lankbiblioteket/

www.boktipsskolbib.wikispaces.com/tag/list

www.lukukeskus.fi/svenska

www.lukukeskus.fi/svenska/laskampanjer/laslek/barnets_lasgava.html

www.folkhalsan.fi/sprak

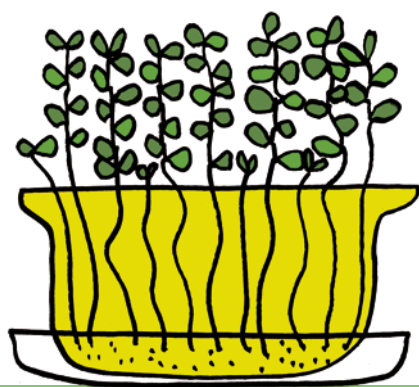
www.luckan.fi

www.sydkusten.fi

www.folktinget.fi

www.folktinget.fi/publikationer.html

SPRÅKGRODDAR